

Overzichtskaart Wilsonbekwaamheid

Wilsbekwaamheid

Wilsbekwaamheid is het vermogen om een weloverwogen beslissing te kunnen nemen.
Wilsbekwaamheid is nodig om informed consent te kunnen geven voor een medische behandeling.

Criteria van wilsbekwaamheid

Iemand is wilsbekwaam als hij/zij:

1. Informatie kan begrijpen.
2. Informatie kan toepassen op de eigen situatie.
3. Logisch kan redenen met de gegeven informatie.
4. Een keuze kan maken en uiten.

Beoordelen van wilsbekwaamheid

Overweeg om wilsbekwaamheid te beoordelen:

- Als je twijfelt of de patiënt een weloverwogen beslissing kan maken
- Als het om een belangrijke medische beslissing gaat met potentiële grote consequenties;
- Als de patiënt gedrag vertoont met ernstige gezondheidsgevolgen, zoals handelen tegen medisch advies in.
- Als er sprake is van een abrupte verandering in het psychisch functioneren van de patiënt.

Voor het beoordelen van de wilsbekwaamheid gebruik je het stappenplan van de KNMG:

<https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/ethische-toolkit/verdiepen/begrippen-2/wilsbekwaamheid.htm>

5 belangrijke criteria van Wilsonbekwaamheid

1) Wilsonbekwaamheid kan wisselen

- Per situatie en per moment.

Beoordeel daarom bij iedere belangrijke medische beslissing opnieuw iemands wils(on)bekwaamheid.

- Per keuze.

Iemand kan voor een gemakkelijke keuze wel wilsbekwaam zijn en voor een ingewikkelde keuze niet.

2) Wilsbekwaamheid ≠ Diagnose

Wilsbekwaamheid is NIET hetzelfde als een diagnose.

Dus NIET iedereen met dezelfde diagnose (zoals dementie) is altijd wilsonbekwaam.

3) Informatieplicht blijft

Als behandelend arts blijf je ook bij wilsonbekwaamheid verplicht om jouw patiënten op een gepaste manier te informeren.

4) Slechte keuzes ≠ Wilsonbekwaamheid

Als een patiënt een medisch onverantwoorde keuze maakt, betekent dit **niet** dat hij/zij wilsonbekwaam is.

5) Zorgweigering mag

Wilsonbekwame patiënten mogen zorg weigeren. In dat geval mag jij als arts **geen** zorg verlenen; ook niet als de wettelijk vertegenwoordiger wel akkoord is.

Wilsonbekwaamheid

Er is sprake van wilsonbekwaamheid als een patiënt **niet** voldoet aan de 4 criteria van wilsbekwaamheid en dus **geen** weloverwogen keuze kan maken.

Gedeeltelijke wilsonbekwaamheid = aan 1 tot 3 criteria voldaan.

Volledige wilsonbekwaamheid = aan 0 criteria voldaan.

Voorbeelden van ziektes met wilsonbekwaamheid

- Verstandelijke beperking
- Dementie
- Psychiatrische aandoeningen
- Delier
- Verlaagd bewustzijn
- Gestoorte perceptie of communicatie

Take home messages

- Iemand is wilsonbekwaam als hij/zij **niet** in staat is om een weloverwogen beslissing te maken.
- Wilsonbekwaamheid is contextgebonden en kan wisselen; en moet dus bij iedere situatie opnieuw beoordeeld worden.
- Gebruik het stappenplan van de KNMG voor het beoordelen van iemands wilsbekwaamheid.

Wettelijk vertegenwoordigers

Wettelijk vertegenwoordiger = iemand die beslissingen neemt op het gebied waarop de patiënt zelf wilsonbekwaam is geworden.

De wettelijk vertegenwoordiger moet in het belang van de patiënt handelen en deze zoveel mogelijk betrekken bij het maken van de keuze.

Een wettelijk vertegenwoordiger mag **alleen** beslissingen maken waarvoor de patiënt wilsonbekwaam is. Alle andere beslissingen moet de patiënt zelf blijven maken.

Volgens de WGBO zijn er 4 niveaus van wettelijk vertegenwoordigers, in de volgende rangorde:

1. Curator of Mentor

Benoemd door een rechter.

Mentor = vertegenwoordiger voor persoonlijke zaken (waaronder ook medische beslissingen).

Curator = vertegenwoordiger voor zowel persoonlijke als financiële zaken.

2. Schriftelijk gemachtigde

Benoemd door patiënt zelf toen deze nog wilsbekwaam was.

3. Echtgenoot of Geregistreerd partner/levensgezel

Deze mag er ook voor kiezen om geen wettelijk vertegenwoordiger te willen zijn.

4. Familielid

Een direct familielid (bijv. ouders, kinderen, broers/zussen, etc.).

Hierin bestaat géén officiële rangorde, familieleden beslissen zelf hierover.